

Tugay YILMAZ¹

Hüseyin ÖZTÜR¹

Fikret ALINCAK¹

SPORTİF REKREASYON FAALİYETLERİNE KATILAN LİSE ÖĞRENCİLERİNİN LİDERLİK DAVRANIŞININ (ANLAYIŞ GÖSTERME BOYUTU) İNCELENMESİ¹

ÖZET

Bu çalışma sportif rekreasyon faaliyetlerine katılan lise öğrencilerinin liderlik davranışının anlayış boyutunda incelenmesi amacı ile yapılmış betimsel bir çalışmadır. Araştırma grubunu Gaziantep ilindeki farklı liselerde okuyan 206 kadın, 186 erkek olmak üzere toplam 392 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırma için veri toplama aracı, Halpin ve Winer (1957) tarafından geliştirilen (Leader Behavior Description Questionnaire) LBDQ ölçeği, Türkçeye çevrilmiş şekli Atar ve Özbek (2009) tarafından kullanılan ölçekten yararlanılmıştır. Orijinal ölçekte liderlik davranışı ile ilgili, 15'i yapıyı kurma ve 15'i de anlayış gösterme boyutunda olmak üzere 30 madde yer almaktadır. Fakat araştırmada yalnızca anlayış gösterme alt boyutu uygulanmıştır.

Çalışma verilerinin çözümlenmesinde SPSS 16.0 paket programından yararlanılmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler (Yüzde, Frekans), ikili gruplar için t-testi ve çoklu gruplar için Anova istatistik yöntemi kullanılmıştır. Yapılan istatistiksel çözümlerlerde anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir. Ölçeğin iç tutarlılığı için hesaplanan Cronbach alpha değeri ise 0,726'dır.

Çalışmada öğrencilerin cinsiyetine, buldukları sınıf düzeyine ve katıldıkları spor branşına göre anlayış gösterme boyutu açısından arasındaki farklara bakılmıştır.

Çalışma sonucunda, araştırmaya katılanların cinsiyete göre liderlik davranışı anlayış gösterme boyutunda anlamlı farklılık olduğu, sınıfları arasında liderlik davranışı anlayış gösterme boyutunda farklılık olmadığı, yapmış oldukları spor branşına göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Rekreasyon, Liderlik, Davranış, Anlayış.

INVESTIGATION OF LEADERSHIP BEHAVIOR OF HIGH SCHOOL STUDENTS PARTICIPATING IN SPORTING RECREATION ACTIVITIES

ABSTRACT

In this study, with the aim of examining the size of the leadership in understanding the behavior of high school students participating in sports recreation activities it is a descriptive study. 206 women studying at different high schools in the province of Gaziantep research group, which consisted of 392 students, including 186 men.

Data collection tool for research, Halpin and Winer (1957) developed by (Leader Behavior Description Questionnaire) LBDQ scale, Turkish translated into shape Atar and Uzbek (2009) scale used by is used. In the original scale on leadership behavior, setting up the structure 15 and 15 it is also included 30 items, including the size show understanding. But the concept has been applied only to show the dimensions of the research.

SPSS 16.0 software package was used for the analysis of the study data. Descriptive statistics to analyze the data (Percentage, Frequency), ANOVA, t-test was used for statistical methods, and multiple groups for two groups. The significance level in statistical analysis has been accepted as $p < 0.05$. The Cronbach's alpha coefficients for internal consistency was 0.726

Students work in gender, was looking at the relationship between understanding in terms of size and attended by the sport they found that grade level. As a result, there is a significant difference in the size of showing leadership behavior understanding by gender of those surveyed, is not a difference in the size of showing leadership behavior understanding between classes, it is seen that there are significant differences according to they have done sports.

Keywords: Recreation, Leadership, Behavior, understanding.

¹ Gaziantep Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

GİRİŞ

Rekreasyon, iş dışındaki aktivitelerin boş zaman değerlendirme için uyarlanmasıdır (Özdağ,1996). Rekreasyon; yenilenme, yeniden yaratılma veya yeniden yapılanma anlamına gelen Latince 'recreation' kelimesinden gelmektedir. Türkçe karşılığı yaygın bir şekilde boş zamanı değerlendirme olarak kullanılmaktadır. Bu ise bireylerin ya da toplumsal kümelerin boş zamanlarında gönüllü olarak yaptıkları dinlendirici ve eğlendirici etkinlikler anlamını taşımaktadır (Karaküçük,2008).

Rekreasyon gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde özellikle boş zamanların artması ile orantılı olarak önemi artan bir kavramdır. Rekreasyon çalışmaları eğitimi desteklediği kültürel ve ekonomik kalkınmayı hızlandırdığı ve çalışma verimini arttırdığı için önemli, beden ve ruh sağlığının korunması ve onarılması, toplum için zararlı davranışların yerleşmemesi açısından da gerekli bir olgudur (Dumazedier, 1990: Karaküçük,1999;Tezcan,1982).

Rekreasyonel olarak sporun tanımını ele alacak olursak; Spor rekreasyonel bir araç olarak insanların; endüstrileşmeyle beraber açıkça hayat ve iş birimlerini değiştirmeleri sonucu, şehir ve endüstriyel ortamlara taşınmaları, bir taraftan uygarlaşma ve hayat standardının yükselmesi, diğer taraftan negatif olarak zihinsel ve fiziksel eksikliklerin ortaya çıkardığı olumsuzlukları gidermek için önemli fonksiyonlar üstlenmiştir (Karaküçük,1999). Rekreasyon ve spor için yapılan tanımlardan yola çıkarak, toplumun tüm grupları gibi üniversite gençliğinin de rekreatif ihtiyaçlarını

karşılarken spora ihtiyaç duyduğunu söylemek mümkündür. Yüksek Öğretim gençliğinin boş zamanlarını olumlu yönde değerlendirme rekreatif faaliyetlere katılması, organize etmesi, yönlendirmesi kişiliğinin gelişmesinde önemli rol oynar (Soyer ve Can,2003).

Liderliğe ilişkin çok sayıda tanım yapılmıştır. Bu tanımlardan bazıları şunlardır. "Lider astlarının kendine yaptığı olumlu etkiden, ortalama olarak daha çoğunu onlara yapan iş görendir" (Başaran,2000). "Liderlik, iş görenleri örgüte ilişkin bir konuda etkileyerek, onların gönüllü olarak harekete geçmesini sağlamaktır (Katz ve Kahn,1977). "Liderlik, belirli şartlar altında kişisel veya grup amaçlarını gerçekleştirmek üzere, bir kimsenin başkalarının faaliyetini etkilemesi ve yönlendirmesi sürecidir" (Sabuncuoğlu,2001). "Liderlik, amaçların oluşturulması ve gerçekleştirilmesi için grubu etkileme sürecidir (Stogdill,1991).

Tanımların birleştiği noktalar aynıdır. Ortak payda durumundaki kriterler; belli bir amacın olması, belli bir grup insanın olması ve bu grubu yönlendirebilecek bir liderin bulunmasıdır. Bu doğrultuda liderlik; bir grup insanı, belirli amaçlar etrafında toplayabilme ve bu amaçları gerçekleştirmek için onları harekete geçirme, etkileyebilme bilgi ve yeteneklerinin toplamıdır. Şeklinde bir tanım yapılabilir (Zel,2001).

Liderlik davranışlarını boyutlaştırmak, bunların daha iyi anlaşılmasına olanak vermektedir. Bu davranışların iki boyutu, yapıyı kurmak ve anlayış göstermektir. Yapıyı kurmak, kendisi ile grup üyeleri arasındaki ilişkileri belirtmek, örgütün

kalıplarını, kanallarını ve prosedürlerini koymaktır. Anlayış gösterme boyutu ise arkadaşlık, güvenme, saygı ve içtenliği kapsar (Bursalıoğlu,1987).

Liderliği davranışsal açıdan inceleyen Ohio State Üniversitesi araştırmaları 1940'lı yıllarda başlamıştır. Liderlik davranışı tanımlama Ölçeği (LBDQ) ilk defa Hemphill ve Winer tarafından geliştirilmiş, daha sonra Halpin ve Winer tarafından yeniden düzenlenmiştir.

Halpin, liderlik davranışı tanımlama ölçeği ile yapılan çalışmaları beş temel noktada özetlemiştir (Halpin,1966);

1-Liderlik davranışını tanımlama ölçeği ile lider davranışının, anlayış gösterme ve yapıyı kurma boyutu olmak üzere iki boyutludur,

2-Etkili lider davranışı her iki boyutta yüksek performans gösterilmesine bağlıdır,

3-Üstler ile astlar arasında, boyutlara göre lider davranışının etkililiğini değerlendirmede karşılık vardır,

4-Grup üyelerinin davranışlarındaki değişiklikler ve uyum, samimi ilişki ve kurallarda açıklık gibi özellikler, liderlerin liderlik biçimleriyle önemli derecede ilişkilidir,

5-Liderler ile grup üyelerinin davranışları tanımlama arasında oldukça zayıf bir ilişki vardır.

Halpin, yapıyı kurma ve anlayış gösterme boyutlarına dayalı olarak, görev yönelimli, dinamik, pasif ve ilişki yönelimli olmak üzere dört liderlik durumu belirlemiştir. Görev yönelimli lider, yüksek yapıyı kurma ve düşük anlayış gösterme niteliklerine sahiptir. İlişki yönelimli lider, düşük yapıyı kurma, yüksek anlayış gösterme niteliklerine sahiptir. Pasif liderler, düşük yapıyı kurma ve düşük anlayış gösterme niteliklerine sahiptir. Dinamik liderlik, yüksek yapıyı kurma ve yüksek anlayış

gösterme niteliklerine sahip liderlik biçimidir (Hoy ve Miskel,1991).

Halpin'in kullanımında "Yapıyı Kurma" deyimini liderle çalışma grubunun üyeleri arasındaki ilişkiyi belirler. İyi bir örgüt yapısını, sağlıklı bir iletişim kanalını ve prosedürü simgelemektedir. " Anlayış Gösterme" boyutu ise, arkadaşlığı, karşılıklı güveni saygıyı ve liderle izleyenler arasındaki ilişkilerin içtenliğini ifade etmektedir (Aydın,1991).

GEREÇ VE YÖNTEM

Evren ve örneklem: Araştırma evrenini, Gaziantep ilindeki liselerde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem grubunu 206 kadın ve 186 erkek olmak üzere toplam 392 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma grubuna ait kişisel özellikler tablo 1'de verilmektedir.

Veri toplama aracı: Araştırma verilerinin elde edilmesinde kişisel bilgi formu ile veri toplama aracı, Halpin ve Winer (1957) tarafından geliştirilen (Leader Behavior Description Questionnaire) LBDQ ölçeğinin Türkçeye uyarlamalarından yararlanılarak hazırlanmıştır. Orijinal ölçekte liderlik davranışı ile ilgili, 15'i yapıyı kurma ve 15'i de anlayış geliştirme boyutunda olmak üzere 30 madde bulunmaktadır. Çalışmada Atar ve Özbek (2009) tarafından bilimsel çalışmada kullanılan ölçeğin Türkçe şekli kullanılarak hazırlanmıştır. Birinci bölümde, araştırmanın amacına uygun olarak araştırmacılar tarafından düzenlenen 3 sorudan oluşan kişisel bilgi formu, ikinci bölümde liderlik davranışının (anlayış boyutunda) ölçeği kullanılmıştır. Bu çalışma için ölçeğin genel Cronbach alpha değeri 0.726 dır. Ölçek 15 sorudan oluşmakta olup 5 likert tipinde hazırlanmıştır.

Verilerin istatistiksel analizi: Yapılan çalışmada elde edilen bulgular değerlendirilirken, istatistiksel analizler için bilgisayar ortamında SPSS16.0 (Statistical Package For Social Scientists for Windows) programı kullanılmıştır. Çalışma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı

istatistiksel metotlardan (Frekans, Yüzde) kullanılmıştır. Hipotez testlerinin analizinde bağımsız örnek independent samples t-test ve one way anova testi kullanılmıştır. Sonuçlar % 95 güven aralığında, anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1: Araştırma grubuna ait kişisel bilgiler

Değişken	Gruplar	N	%
Cinsiyet	Kadın	206	52.6
	Erkek	186	47.4
Sınıf	9.sınıf	38	9.7
	10.sınıf	116	29.6
	11.sınıf	81	20.7
	12.sınıf	157	40.1
Branşlar	Futbol	141	36.0
	Basketbol	65	16.6
	Voleybol	134	34.2
	Diğer Sporlar	52	13.3

n= 392

Tablo 1 Araştırma grubuna bakıldığında 186 erkek (% 47.4) ve 206 kadın (% 52.6), öğrenim gördüğü sınıfa bakıldığında çoğunlukla 12.sınıf öğrencilerinin 157 kişi(% 40.1), çoğunlukla futbol branşını yaptığı 141 kişi(% 36.0) görülmektedir.

Tablo 2: Araştırma grubunun Liderlik Davranışlarına İlişkin Betimsel Verilerin Dağılımı

	Hiçbir Zaman		Nadiren		Ara sıra		Çoğu Zaman		Her Zaman	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1.Takım arkadaşlarıma kişisel yardımda bulunurum.	20	5.1	31	7.9	56	14.3	141	36.0	144	36.7
2.Takım arkadaşlarımin okulumuz da ve aynı takımda eğitim-öğretim görmelerinden memnun olmalarını sağlamaya çalışırım.	21	5.4	24	6.1	104	26.5	101	25.8	142	36.2
3.Kolay ve anlaşılır bir sporcu-öğrenci olduğuma inanırım.	12	3.1	50	12.8	55	14.0	99	25.3	176	44.9
4.Takım arkadaşlarımi dinlemeye zaman ayırırım.	15	3.8	25	6.4	71	18.1	148	37.8	133	33.9
5.Okulumda sportif faaliyetleri yaparken arkadaşlarıma herhangi bir açıklama yapma gereği duymam.	108	27.6	77	19.6	94	24.0	61	15.6	52	13.3
6.Takım arkadaşlarımin kişisel sorunlarıyla ilgilenirim	28	7.1	46	11.7	110	28.1	101	25.8	107	27.3
7.Hareketlerimin nedenlerini açıklamam	109	27.8	96	24.5	79	20.2	56	14.3	52	13.3
8.Sporla ilgili derslerde arkadaşlarıma danışmadan faaliyete geçebilirim.	76	19.4	61	15.6	93	23.7	82	20.9	80	20.4
9.Yeni fikirleri kolay kabullenemem.	92	23.5	101	25.8	99	25.3	46	11.7	54	13.8
10.Bütün herkese arkadaş gibi davranırım.	14	3.6	40	10.2	66	16.8	88	22.4	184	46.9
11.Değişiklikler yapmaya istekliyimdir.	16	4.1	46	11.7	66	16.8	89	22.7	175	44.6
12.Diğer insanların benimle kolaylıkla ilişki kurmasına yatkınım.	14	3.6	31	7.9	60	15.3	109	27.8	178	45.4
13.Görüşlerimde takım arkadaşlarımin kendilerini rahat hissetmelerini sağlarım.	11	2.8	30	7.7	71	18.1	114	29.1	166	42.3
14.Takım arkadaşlarımin tarafından yapılan önerileri uygulamaya çalışırım.	17	4.3	38	9.7	80	20.4	119	30.4	138	35.2
15.Sporla ilgili konularda işe başlamadan önce takım arkadaşlarımin ve beden eğitimi öğretmenlerimin onayını alırım.	24	6.1	36	9.2	54	13.8	85	21.7	193	49.2

Tablo 2 Araştırma grubuna bakıldığında sorulardaki seçeneklerin gösterilme sıklığında; çok çeşitlilik olmakla birlikte, yüzdeler oranları değişiklik göstermekte olup en fazla tercihin “Her Zaman” ve “Çoğu Zaman” seçeneklerinde olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Araştırma grubunun liderlik davranışı anlayış gösterme boyutunda cinsiyet açısından karşılaştırma tablosu

	Cinsiyet	N	Ort.	S.s.	t	p
Anlayış gösterme boyutu	Kadın	206	3.799	0.538	2.439	0.015*
	Erkek	186	3.665	0.546		

p<0.05

Tablo 3 incelendiğinde cinsiyete durum ile liderlik davranışı anlayış gösterme boyut arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($p=0.015$). Bu sonuca göre liderlik davranışı anlayış gösterme boyutunda kadın araştırmacılar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Tablo 4: Araştırma grubunun liderlik davranışı anlayış gösterme boyutu puanlarının sınıflara göre karşılaştırma tablosu

	Sınıf	N	Ort.	S.s.	f	p
Anlayış Gösterme Boyutu	9.sınıf	38	3.784	0.694	2.230	0.084
	10.sınıf	116	3.827	0.508		
	11.sınıf	81	3.738	0.529		
	12.sınıf	157	3.657	0.533		
	Toplam	392	3.735	0.545		

$p<0.05$

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılanların öğrenim gördüğü sınıf ile liderlik davranışı anlayış gösterme boyutu arasında anlamlı farklılık görülmemektedir ($p=0.084$).

Tablo 5: Araştırma grubunun liderlik davranışı anlayış gösterme boyutu puanlarının katılım sağlanan sportif rekreasyon branşlarına göre karşılaştırma tablosu

	Branş	N	Ort.	S.s.	f	p	Anlamlı fark
Anlayış Gösterme Boyutu	Futbol (A)	141	3.685	0.553	4.781	0.003*	A-B,
	Basketbol (B)	65	3.578	0.572			B-C,
	Voleybol (C)	134	3.795	0.511			B-D
	Diğer Sporlar(D)	52	3.916	0.515			
	Toplam	392	3.735	0.545			

$p<0.05$

Tablo 5 incelendiğinde katılım sağlanan sportif rekreasyon branşına göre liderlik davranışı anlayış gösterme boyutunda anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($p=0.003$).

Tablo 5'e göre araştırmaya katılanlardan futbol oynayanlar basketbol oynayanlara göre liderlik davranışı anlayış gösterme boyutunda anlamlı olarak daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür. Voleybol

oynayanlar basketbol oynayanlara göre liderlik davranışı anlayış gösterme boyutunda anlamlı olarak daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür. Diğer sporları yapanlar (hentbol, yüzme ve atletizm) basketbol oynayanlara göre liderlik davranışı anlayış gösterme boyutunda anlamlı olarak daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma sonucunda, liderlik davranışlarına ilişkin betimsel verilerin dağılımı sıklığına bakıldığında çok çeşitlilik olmakla birlikte, % oranları değişiklik

göstermekte olup yığılma "Her Zaman ve Çoğu Zaman" seçeneğinde olmuştur. Bu bulgu ise, bazı araştırmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir. Sakalar'ın ilkokul Müdürlerinin, Müdür

Yardımcılarının ve İlkokul Öğretmenlerinin İlkokul Müdürlerine İlişkin Liderlik Beklentileri ve Gözlemleri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi sonuçlarına göre yüksek oranda her zaman ve çoğu zaman seçeneklerini tercih ettikleri görülmektedir (Sakalar,1987). Tabancalı'nın İlköğretim Okulu Müdürlerinin Yapıyı Kurma ve Anlayış Gösterme Boyutlarına İlişkin Liderlik Davranışları Hakkında Öğretmen Görüşleri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi sonuçlarına göre yüksek oranda her zaman ve çoğu zaman seçeneklerini tercih ettikleri görülmektedir (Tabancalı,1995).Durukan'ın “Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu I. ve IV. Sınıf Öğrencilerinin Liderlik Davranışlarının Karşılaştırılması”, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi sonuçlarına göre yüksek oranda her zaman ve çoğu zaman seçeneklerini tercih ettikleri görülmektedir (Durukan,2003).

Araştırma sonucunda cinsiyetlerine göre anlayış gösterme boyutu incelendiğinde, istatistiksel açıdan bayan ve erkek sporcuların liderlik davranışlarından “Anlayış Gösterme” boyutundaki anlamlı fark görülmekte olup bu farklılık bayanların lehine anlamlı farklılık göstermektedir. Bu bulgu ise, bazı araştırmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir. Can ve Pepe'nin “Öğretmen Adaylarında Liderlik Davranışlarının Belirlenmesi”, Gazi Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi bilimsel çalışmaları sonucunda bayanların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur (Can ve Pepe,2003). Turan ve Ebiçoğlu'nun Okul Müdürlerinin Liderlik Özelliklerinin Cinsiyet Açısından Değerlendirilmesi, Kuram ve

Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisindeki bilimsel yayınlarına bakıldığında çalışma sonucunda bayanların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur (Turan ve Ebiçoğlu,2002).

Araştırmaya katılanların öğrenim gördüğü sınıfa ile liderlik davranışı anlayış gösterme boyut arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Bu bulgu ise, bazı araştırmanın bulguları ile farklılık göstermektedir. Atar ve Özbek'in yapmış olduğu beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin liderlik davranışları adlı, Spormetre dergisinde yayınlanan bilimsel çalışma sonucunda öğrencilerin öğrenim gördüğü sınıfa göre farklılık göstermektedir (Atar ve Özbek,2009). Yine Durukan'ın yapmış olduğu araştırmasında beden eğitimi ve spor yüksekokulu birinci sınıf öğrencileri, bu davranışa yüksek düzeyde katıldıklarını belirtmişlerdir (Durukan,2003).

Sonuç ve öneriler: Lisede spor yapan öğrencilerin gerek aktif gerekse rekreasyonel olarak katıldıkları sportif aktivitelerde, anlayış gösterme boyutuna ait liderlik davranış biçimlerini sergiledikleri görülmektedir. Öğrenciler; okul başarısı, tanıtımı, verimi ve ülke geleceği için oldukça önem arz etmektedirler. Bundan rekreatif spor faaliyetlerine katılan öğrencilerin cinsiyet ayrımı gözetmeksizin Anlayış Gösterme Boyutundaki liderlik davranışlarını sergileyebilmelerinin okul, meslek, sosyal yaşam ve ülke sporu için bir gereklilik olduğunu söylemek mümkündür.

Bu bağlamda lise öğrencilerinin eğitim-öğretim gördükleri sınıf düzeyine bakılmaksızın eğitimleri sırasında liderlik ile ilgili dersler verilmelidir. Ayrıca öğrencilerin liderlik davranışlarını

sergileyebilmeleri için liselerde daha çok sportif faaliyete yönltilmeleri, bunun içinde yeni imkânlar yaratılmalıdır.

Dolayısıyla “Anlayış Gösterme” boyutunu oluşturabilmek için lise öğrencileri

arkadaşlarıyla, öğretmenleriyle, antrenörleriyle ve aileleri ile iyi bir uyum, işbirliği ve iletişim ağı kurulması gerektiği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Atar E., Özbek O., Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Liderlik Davranışları, Spormetre dergisi.vıı(2), s.51-59, Ankara, 2009.
2. Aydın. M., Eğitim Yönetimi, Hatipoğlu Yayınevi, s.233, Ankara,1991.
3. Başaran. İ.E., Yönetim, Feryal Matbaası, s.33, Ankara, 2000.
4. Bursalıoğlu. Z.,Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış,: Ankara Üniversitesi Basımevi, s.37-38, Ankara ,1987.
5. Can S., Pepe K., “Öğretmen Adaylarında Liderlik Davranışlarının Belirlenmesi”, Gazi Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi, 10-11 Ekim, Ankara, 2003.
6. Dumazedier J., “Boş Zaman ve Kültür”, Türk Yurdu Dergisi, (Çev; E. Topbaş), 10, 38, s.61-63, Ankara, 1990.
7. Durukan E., “Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu I. ve IV. Sınıf Öğrencilerinin Liderlik Davranışlarının Karşılaştırılması”, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2003.
8. Erkuş R., “İlköğretim Okulları Müdürlerinin Liderlik Davranışları”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara,1995.
9. Halpin. W.A.,TheoryAndResearchIn Administration, The MacmillanCompany,pp.86-98, New York,1966. [In English Abstract]
10. Halpin W.A., Winer J.B. "A Factorial Study of the Leader Behavior Descriptions". Leader Behavior: Its Description And measurement. Editörler: Ralp M. Stogdill, Alvin E. Coons. The Bureau of Business Research College of Commerce and Administration, OHOI,1957. [In English Abstract]
11. Hoy. K.W., Miskel. G.C.,Educational Administration, FourthEdition, Mc-Graw-Hill, pp.262, New York,1991. [In English Abstract]
12. Karaküçük. S., Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme,Gazi kitabevi, Ankara, 2008.
13. Karaküçük. S., Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme, Bağırhan Yayım evi, 3.Baskı, Ankara,1999.
14. Katz. D., Kahn. L.R., Örgütlerin Toplumsal Psikolojisi. Çevirenler: Halil can, Yavuz Bayar, TODAİE Yayınları, s.6, Ankara,1977.
15. Özdağ S.,Yerel Yönetimlerde (Belediyelerde) Rekreatif Etkinliklerin Yeri ve Önemi, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü,1996.
16. Sabuncuoğlu. Z., Tüz. M., Örgütsel Psikoloji, Ezgi Kitabevi, Bursa, 2001.
17. Sakalar R.,“İlkokul Müdürlerinin, Müdür Yardımcılarının ve İlkokul Öğretmenlerinin İlkokul Müdürlerine İlişkin Liderlik Beklentileri ve Gözlemleri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir,1987.
18. Soyer F., Can Y., “Üniversite Öğrencilerinin Boş zaman Alışkanlıkları ve Sportif Eğilimlerinin Mesleki Yönelişlerine Göre Karşılaştırılması”, I. Gençlik, Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu Bildiri Kitabı, Türk Hava Kurumu Basımevi, s.102-120, 21-22 Mayıs, Ankara, 2003.
19. Stogdill. R.M.,Stogdill'sHandbook Of Leadership, RevisedandExpanded Edition By Bernard M, Bass. The Free Press, New York,1991. [In English Abstract]
20. Tabancalı E.,“İlköğretim Okulu Müdürlerinin Yapıyı Kurma ve Anlayış Gösterme Boyutlarına İlişkin Liderlik Davranışları Hakkında Öğretmen Görüşleri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara,1995.
21. Tezcan. M., Sosyolojik Açından Boş Zamanların Değerlendirilmesi, Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, 1982.
22. Turan S.,Ebiçoğlu N., Okul Müdürlerinin Liderlik Özelliklerinin Cinsiyet Açısından Değerlendirilmesi, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 8, 31, s.444-458, Ankara, 2002.
23. Zel. U., Kişilik ve Liderlik, Seçkin Kitabevi, I. Baskı, Ankara,2001